

УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ПІДПРИЄМСТВА

Нестеренко С.А., д.е.н., професор ТДАТУ,
м. Мелітополь, Україна

Annotation: *Effective management of economic security of the enterprise will promote the sustainability of economic and social development.*

Keywords: *management, economic security, internal and external environment.*

Ефективне управління в будь-якій сфері діяльності може здійснюватися лише за умови формування його цілісної системи, яка призначена для вирішення основних завдань управління. Саме тому необхідною умовою забезпечення життєздатності підприємств в сучасних економічних умовах є формування системи управління економічною безпекою, яку слід розглядати як сукупність взаємопов'язаних елементів, відокремлених від середовища і взаємодіючих з нею як неподільне ціле.

Управління економічною безпекою зі стратегічних, тактичних і оперативних рівнях дозволяє запобігати руйнівний вплив зміни факторів внутрішнього і зовнішнього середовища підприємства і запобігати її зниження до рівня, в межах якого підприємство не може функціонувати без загрози стабільності його діяльності. Забезпечення економічної безпеки сучасного підприємства має бути спрямована на досягнення взаємодії всіх елементів, засобів і заходів в системі економічної безпеки, що можливо тільки при наявності грамотно вибудованого механізму забезпечення економічної безпеки підприємства, якому відводиться найважливіша роль в управлінні. При цьому особливої важливості набуває проблема розстановки пріоритетів намічених напрямів розвитку підприємства, відповідності стратегії внутрішньовиробничих процесів, а саме: політиці управління оновленням основних засобів, технічного і технологічного переозброєння, впровадження інновацій, системі мотивації і розвитку персоналу і т.д. Тому забезпечення економічної безпеки господарюючого суб'єкта, з одного боку, виходить з його інтересів, цілей і пріоритетів розвитку, з іншого - вимагає вивчення і розуміння стану зовнішнього середовища для виявлення і запобігання існуючих і потенційних загроз. Отже, можна сказати, що сучасні особливості становлення української економіки і масштаби об'єктивно існуючих внутрішніх і зовнішніх загроз висувають проблеми економічної безпеки господарюючих суб'єктів на перший план. Вирішення цих проблем стає одним з найважливіших пріоритетів соціально-економічної регіональної політики, умовою стабільності та захищеності життєдіяльності регіонального співтовариства. Саме від того, як вирішуються сьогодні проблеми економічної безпеки на рівні окремого регіону, окремо взятої фірми, залежить стан їх економічної безпеки управління економічною безпекою систем різного призначення і рівня ієрархії здійснюється через відповідну систему управління.

Успіх українських підприємств, що працюють в нестабільному економічному і політичному середовищі, багато в чому має залежність від вдосконалення системи забезпечення економічної безпеки задля забезпечення стабільності функціонування та досягнення головних цілей діяльності. Саме від ефективного вирішення проблем забезпечення економічної безпеки підприємства залежить те, наскільки ефективно воно буде уникати можливих загроз, а також його спроможність ліквідувати шкідливі наслідки негативних складових зовнішнього й внутрішнього середовища.

Значний вклад у дослідження питання економічної безпеки підприємства внесли відомі вчені-економісти: Ареф'єва О. В., Фоміна М. В., Нікітіна А.В., Кириченко А. А., Шкарлет С. М., Васильєв О. В.[1-6].

Управління економічною безпекою підприємства – складний динамічний процес, що поєднує функції управління підприємством (організація, мотивація, контроль, планування та регулювання) з використанням ресурсів підприємства з метою розробки стратегії функціонування відповідно до загроз зовнішнього та внутрішнього середовищ.

Ефективне управління економічною безпекою підприємства сприяє підтриманню стійкості економічного і соціального розвитку, виключення можливостей виникнення соціальних, трудових та інших конфліктів, які загрожують ефективному функціонуванню підприємства. Керівництво підприємств у своїй діяльності з метою ефективного управління економічною безпекою може впроваджувати велику кількість заходів.

З метою формування системи управління економічною безпекою підприємства необхідно звернути особливу увагу на такі організаційні аспекти: визначення діяльності підприємства та сегменту ринку, на якому діє обране підприємство; характеристика місії та цілей діяльності; аналіз внутрішнього середовища підприємства, щодо можливостей та сильних сторін та виявлення реальних загроз; аналіз зовнішнього середовища підприємства, виявлення загроз, їх причини та наслідки впливу; аудит засобів, що існують на підприємстві, із забезпечення безпеки й аналіз їх відповідності виявленим загрозам та моніторинг рівня економічної безпеки підприємства; розробка заходів з удосконалення напрямків управління економічною безпекою підприємства з метою мінімізації впливу негативних факторів зовнішнього та внутрішнього середовища а також ліквідація наслідків їх впливу; впровадження та оцінка удосконаленої системи управління економічною безпекою підприємства. У разі, коли запропонована сукупність заходів з управління економічною безпекою підприємства є ефективною-впровадження її на підприємстві.

Якщо ж запропонована система управління економічною безпекою має недоліки, необхідно максимально швидко ліквідувати ці недоліки у відповідності з вимогами змін у діяльності підприємства. Джерелами негативних впливів можуть бути:

1) усвідомлені або неусвідомлені дії окремих посадових осіб і суб'єктів господарювання (органів державної в частині, міжнародних організацій, підприємств-конкурентів);

2) вплив найрізноманітніших об'єктивних обставин (стан фінансової кон'юнктури, наукові відкриття та технологічні розробки, форсмажорні обставини і т. п.).

Залежно від їх суб'єктної обумовленості фактори негативного впливу на економічну безпеку можуть бути об'єктивними і суб'єктивними. Об'єктивними вважаються такі: негативні впливи, які виникають без участі і mimo волі конкретного підприємства або його окремих працівників, а суб'єктивним є наслідком неефективної роботи підприємства в цілому або його працівників (передовсім керівників і функціональних менеджерів).

Обрана система заходів з управління економічною безпекою підприємства не є сталою, вона повинна відповідати умовам сьогодення, а через те повинна носити гнучкий характер та сприяти максимальному захисту від несприятливих чинників у зовнішньому та внутрішньому середовищі підприємства.

Тому для забезпечення дієвості запропонованого механізму, необхідно запровадити систему моніторингу економічної безпеки підприємства, що дасть можливість: забезпечити керівництво своєчасною і достовірною інформацією про економічний стан; провести діагностику і попередити небезпечні, деструктивні ситуації у діяльності підприємства для їх швидкого і ефективного попередження, локалізації та ліквідації; сформувати ключові показники ефективності управління; забезпечити безперебійну і взаємовигідну дію всіх підрозділів підприємства. Побудову структури механізму управління у системі економічної безпеки підприємства доцільно здійснювати на основі функціонально-ресурсного підходу, що дозволить: розпізнавати загрози; визначати, коли, при яких обставинах і за якими напрямками необхідно здійснювати агресивний наступ (реалізовувати контрзагрози), використовувати еволюційний підхід (метод ретельної методичної підготовки і поступового розширення життєвого простору), застосовувати метод адаптації або вичікування.

Список літератури

1. Ареф'єва О. В. Планування економічної безпеки підприємств / О. В. Ареф'єва, Т. Б. Кузенко. – Київ : Видавництво Європейського університету, 2005. – 169 с.
2. Фоміна М. В. Проблеми економічно безпечного розвитку підприємств: теорія і практика : монографія / М. В. Фоміна. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 141 с.
3. Нікітіна А.В. Система управління економічною безпекою підприємств / А.В. Нікітіна // Збірник наукових праць. Економічні науки. – Чернівці : Книги – XXI. – 2012. – Вип. 8. – С. 255-264.
4. Кириченко А. А. Методологічні основи економічної безпеки суб'єктів господарювання в трансформаційній економіці / А. А. Кириченко, Ю. Г. Кім // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 12 (90). – С. 53- 65.
5. Шкарлет С. М. Економічна безпека підприємства: інноваційний аспект: монографія / С. М. Шкарлет. – К. : Книжкове вид-во Національного авіаційного університету, 2007. – 435 с.

УДК 658.8

ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ПОБУДОВИ ТЕХНОЛОГІЙ ДОСЯГНЕННЯ УСПІХУ УПРАВЛІННЯ РИНКОМ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ТЕХНІКИ

Нехай В.В., к.е.н., доцент,
Таврійський державний агротехнологічний університет,
м. Мелітополь, Україна

Summary. Indicated on the direction of attention, the necessary information and communication for decision-making, to achieve success in managing the agricultural machinery market.

Keywords: research, information, marketing, buyers, demand, market, commodity policy, management.

Рішення певних осіб від імені організації приймається за умов володіння певним набором інформації саме людиною одноосібно або колегіально. Організації консолідованого маркетингу у рамках прямого маркетингу мають бути завжди готові до надання подібної інформації. Тільки за таких умов настане можливість опанувати у необхідному ступені ринком сільськогосподарської техніки, мати можливість закріпитись на ньому, а надалі — брати участь у його формуванні, що покликане стати у пригоді не лише маркетинговій організації, а й кожному з учасників та, опосередковано, галузі і економіці країни у цілому.

Означимо, яка саме інформація необхідна для того, щоб отримати можливість закріпитись на ринку (таблиця 1) на підставі авторських досліджень та узагальнень.

Таблиця 1

Інформація для прийняття рішень й досягнення успіху управління ринком
сільськогосподарської техніки

Напрямки уваги	Необхідна інформація, зв'язки
Потреба у сільгосптехніці (комплектувальних)	- наявна сільгосптехніка у продажу; - розміри річних купівель; - регіональна потреба у сільгосптехніці та комплектувальних
Прийнятна для покупця ціна сільгосптехніки та комплектуючих	-найвищі та найнижчі ціни на сільгосптехніку (за видами) у попередньому періоді; -можливості купівлі сільгоспвиробниками сільгосптехніки; - можливості купівлі споживачами сільгосппродукції;